

Список використаних джерел

1. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія. – Київ, 2010. – 347 с.
  2. Anttila Raimo. Greek and Indo-European Etymology I Action. – Philadelphia, 2000. – 314 p.
  3. Bollnow O. F. Human Space. Translated by Christine Shuttleworth. – London, 2011. – 319 p.
  4. Merleau-Ponty M. Phenomenology of perception. Translated from French by Colin Smith. – London, 1978. – 466 p.
  5. Moore G. E. Principia Ethica. – London, 1922. – 232 p.
- References
1. Rench T. Konstytucija moral'nosti. Transcendental'n antropologija i praktychna filosofija. – Kyi'v, 2010. – 347 s.
  2. Anttila Raimo. Greek and Indo-European Etymology I Action. – Philadelphia, 2000. – 314 p.
  3. Bollnow O. F. Human Space. Translated by Christine Shuttleworth. – London, 2011. – 319 p.
  4. Merleau-Ponty M. Phenomenology of perception. Translated from French by Colin Smith. – London, 1978. – 466 p.
  5. Moore G. E. Principia Ethica. – London, 1922. – 232 p.

Butsykin I. S., assistant of the Department of Philosophy,
Taras Shevchenko National university of Kiev (Ukraine, Kiev),
yegorbutsykin@gmail.com

Philosophical and anthropological conceptualization of the ethic space phenomenon

This paper is devoted to the philosophical and anthropological conceptualization of the ethic space phenomenon based on transcendental anthropology of Otto Bollnow and Thomas Rantsch and Maurice Merleau-Ponty's phenomenology. Within the article the method of transcendental and anthropological enlightenment of fundamental specific of practical and anthropological human situation is applied. An attempt of define the notion of ethic space and analyzed its significance for practical orientations. Considered and analyzed the constitution of abstract mathematical and human spaces were bringing clarify the concept of «living center», «ethos of space», «heterogeneous space» and «homogeneous space». Within the article is an attempt to clarify the transcendental relation of ethic space for successful language of ethics, in which the last is expression of unique traits of nearest life-space.

Keywords: ethic space, heteronomous space, transcendental anthropology, live center, experienced space.

Буцыкин Е. С., ассистент кафедры философии, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев),
yegorbutsykin@gmail.com

Философско-антропологическая концептуализация феномена этизированного пространства

Осуществляется философско-антропологическая концептуализация феномена этизированного пространства, опираясь на трансцендентальные антропологии Отто Больнова и Томаса Ренча так же на феноменологию Мориса Мерло-Понти. В рамках статьи были применены трансцендентально-антропологический метод прояснения неустрашимых черт практической и фактической человеческой ситуации. Предпринята попытка схватывания в понятии феномена этизированного пространства и проанализирована его значимость для практических ориентаций человека. Рассмотрены и проанализированы конституции абстрактно-математического и человеческого пространства, в результате чего были прояснены понятия «живого центра», «этоса пространства», «гетерогенного пространства» и «омогенного пространства». В рамках статьи предпринята попытка прояснения трансцендентального отношения этизированного пространства к успешному языку этики, в котором последний является выражением уникальных черт характера ближайшего пространства жизни.

Ключевые слова: этизированное пространство, гетерономное пространство трансцендентальная антропология, живой центр, пережитое пространство.

* * *

УДК 378.14

Цзоу Ченчжан,
аспірант кафедри соціальної філософії та філософії
освіти, Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
gaokuyiv@gmail.com

ВІРТУАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК СТАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті здійснюється оцінка віртуального університету як теоретичного концепту та практики реалізації модернізаційних кроків в галузі вищої освіти в контексті викликів, які формулює перед освітою сучасне інформаційне

суспільство. Автор демонструє перспективи використання віртуальних технологій в освіті, а також здійснює експлікацію потенційних небезпек, що можуть виникати в контексті ревізії ідеї університету на початку третього тисячоліття, наголошуючи на потенціалі футурологічних досліджень в галузі філософії освіти, які здатні надати теоретичної обґрунтованості подальшій реалізації ідеї віртуального університету.

Ключові слова: віртуальний університет, інформаційне суспільство, глобалізація, вища освіта, дистанційна освіта, змішана освіта, модернізація вищої освіти, ідея університету.

На початку третього тисячоліття інтенсивний характер носять спроби теоретично обґрунтувати ефективну модель розвитку вищої освіти, здатної забезпечити університетам відповідність складним соціокультурним запитам суспільства глобальної доби. Процеси глобалізації історично співпали із бурхливим розвитком інформаційних технологій, що дозволило у соціогуманітарних науках говорити про цивілізаційний перехід від індустріального суспільства до постіндустріальної (інформаційної, знаннєвої) фази свого розвитку.

Актуальності пропонованому нами дослідженню додає діагностована П. Друкером кризова ситуація в бутті сучасних університетів, яка виводить на передній фронт досліджень спроби обґрунтувати нову університетську модель: «Сучасна система освіти задіює занадто велику кількість викладачів. Ми повинні зробити так, щоб їх стало якомога менше. Зараз освіта знаходиться на рівні сільського господарства 1750 року, коли двадцять селян забезпечували продуктами одного місцевого мешканця. Ми повинні підвищити ефективність праці вчителя, багаторазово посилити його вплив та значно збільшити продуктивність» [1, с. 284].

Дійсно, освіта не може втрати свій ефективний статус задля подальшого прогресу людства, особливо в епоху розриву (термін П. Друкера), коли суспільство дуже швидко змінюється. З одного боку, університет є консервативним соціокультурним феноменом із майже тисячолітньою традицією, а інновації у його бутті, здебільшого, сприймаються скоріше в якості загроз, ніж перспектив. З іншого боку, важко не помітити наявність його кризових явищ в галузі вищої освіти, спричинених його невідповідністю запитам сучасного споживача освітніх послуг. Сучасні університети задля подолання цієї кризи мають знайти модель примирення традиції та інновацій задля продовження свого існування в якості соціокультурного феномену. В цьому плані, плідним вважаємо наступне твердження П. Друкера: організація, незалежно від цілей, повинна вміти позбавлятися від вчорашніх задач та скеровувати вивільнену енергію та ресурси на нові, більш продуктивні задачі: якщо організація збирається максимально використовувати свої можливості, вона повинна відмовлятися від непродуктивних та позбавлятися від застарілих напрямків діяльності [1, с. 169].

В зазначених умовах, в центрі уваги українських та закордонних філософів освіти перебуває ідея розбудови вищої освіти на засадах відкритості та застосування сучасних досягнень комп'ютерної індустрії: більшість авторів вважає, що закономірним виходом із цієї ситуації може бути ревізія ідеї університету, яка надала б вищим навчальним закладам характеру відповідності сучасним цивілізаційним запитам, серед яких одну із ключових ролей відіграє тенденція глобалізації, що орієнтує освітню галузь в бік комерціалізації, менеджеризму, «демаркації кордонів» для освітніх провайдерів [3, с. 215].

Однією із евристичних концепцій розбудови вищої освіти відповідно до сучасних соціальних запитів є ідея поширення університетів, діяльність яких укорінена у використанні комп'ютерних технологій та реалізованих із її допомогою технологій дистанційної освіти – віртуальних університетів. Останні кілька десятиріч віртуальні університети стають реальністю та символом інноваційності у галузі вищої освіти, проте, не можна сказати, що в теоретичному плані подоланими є фундаментальні протиріччя та конфліктогенні явища між ними й традиційною моделлю вищої освіти.

Сучасний дискурс філософії освіти, як ми вже зазначали, активно поєднує довкола перспектив поширення ідеї поширення віртуальних університетів. На тлі зазначеного, вжитку набувають низка термінів, за допомогою яких здійснюється концептуалізація університетів зазначеного гатунку: активно застосовуються терміни «віртуальний університет», «віртуальний кампус», «відкритий університет», «цифровий університет», «дистанційний університет» тощо. Хотілося би зазначити, що термінологічні відмінності між цими близькими поняттями, які претендують на визначення нової інституційної форми університетів, залишаються поза межами даної статті та мають бути досліджені окремо. В межах пропонованого дослідження ми, здебільшого, ототожнюємо ці поняття.

Щодо термінологічної бази досліджуваної нами проблеми також хотілося би навести наступну тезу: «Термін «віртуальний кампус», зазвичай, означає інституцію, що пропонує послуги електронного навчання через мережу Інтернет. Проте, ситуація зараз далека від одноставного використання саме цього терміну. Дехто надає перевагу іншим термінам, як, наприклад «віртуальний університет», «цифровий університет», «цифровий кампус», або (зазвичай в Італії) «телематичний університет». Навіть більше, для деяких науковців слово «кампус» відсилає тільки до сфери вищої освіти, в той час як інші не бачать причин, які б заважали розширити його використання на сферу початкової та середньої школи, на весь приватний освітній сектор» [4, с. 22].

Отже, що сучасні дослідники зазвичай розуміють під поняттям «віртуальний університет»? Не прояснивши змісту ключового поняття дослідження, виглядає непродуктивним переходити безпосередньо до оцінки його в якості стратегічного орієнтиру модернізаційних процесів в галузі вищої освіти. Узагальнюючі наявні у сучасному дискурсі визначення, можна стверджувати, що під віртуальним університетом розуміється освітня інституція, що надає послуги вищої освіти за допомогою електронних засобів (зазвичай, Інтернету).

Віртуальний університет – це більш організована в інституційному плані наступна ланка розвитку ідеї дистанційної освіти, яка пройшла еволюцію від поштових (паперових) форм навчання, через теле-радіо-відео формат аж до сучасного інтерактивного мережевого формату, долаючи переважну кількість обмежень, що властиві звичному університетському кампусу. В результаті зазначеної еволюції, станом на сьогодні можемо спостерігати логічну ситуацію, коли поширення ідеї віртуального навчання, з одного боку, корелює із впровадженням сучасних досягнень інформаційних технологій в освіту, а з іншого – із модернізацією в контексті зближення просторів вищої освіти зі сферою

бізнесу, на перетині яких народжуються нові моделі взаємин замовників послуг, у вигляді представників бізнесу, та університетів, як їхніх постачальників [3, с. 240].

На нашу думку, віртуальний університет як горизонт модернізації в галузі вищої освіти в контексті сучасних цивілізаційних викликів, може вважатись таким, що забезпечує сучасні вимоги споживача освітніх послуг щодо доступності, гнучкості, інноваційності та орієнтованості на реальні запити ринку праці. Детальніше ці його вимоги виглядають наступним чином:

доступність – студенти бажать отримувати знання саме в режимі онлайн;

гнучкість – більшість студентів бажать, щоб навчальні курси були доступними будь-коли, без фіксованого розкладу, що враховувало б вимоги студентів, що працюють, або просто надаючи можливість вчитись у зручний час;

інноваційність – близько половини студентів хотіли б отримувати персоналізовані інструкції або тьюторінг в режимі онлайн, вважаючи досвід навчання у традиційних аудиторіях менш важливим;

сприяння майбутньому працевлаштуванню – студентам потрібні університети, що безпосередньо фокусуються на навчанні студентів, підготовлених до успішної роботи, потрібної виробництву або суспільству [8].

Аби надати нашому твердженню щодо потужного соціального запиту на реалізацію прав та свобод у сучасному суспільстві, наведемо тезу Р. Інглхарта та К. Вельцеля (авторів багаторічного проекту World Values Survey – Всесвітній огляд цінностей): «Високий рівень життєвої захищеності (existential security) та особистої незалежності людини фундаментальним чином змінює його безпосередній життєвий досвід, спонукаючи надавати першорядного значення цілям, що раніше стояли на другому плані, в тому числі отриманню свободи. Акцент в культурній сфері зміщується від колективу та дисципліни до свободи особистості, від групової норми до індивідуального різноманіття, від влади держави до особистої незалежності, породжуючи синдром, який ми визначили як цінності самовираження» [2, с. 12-13]. Дійсно, загально визнаним фактом є те, що перехід до постіндустріальної фази розвитку суспільства спричинило актуалізацію тенденції демократизації та індивідуалізації, що слугувало додатковим чинником поширення ідеї віртуальної освіти.

Сучасний студент вимагає від університету гнучкості, забезпечення простору свободи для реалізації широкого спектру можливостей його самореалізації; уникнення потенційних суперечностей із робочим графіком, адже велика кількість віртуальних студентів паралельно із освітою вибудовують власну кар'єру тощо. Завдяки віртуальним технологіям в освіті створені сприятливі умови для реалізації ідеї lifelong learning (навчання протягом життя), адже віртуальний університет виходить за межі своїх фундаментальних цілей. Саме зазначений соціальний запит вивів дистанційну освіту з периферії систем вищої освіти, де вони існували не одне десятиріччя, на передній план інноваційного розвитку та спричинив безпосередню її активну імплементацію у більш розвиненій, комп'ютерній формі. Дослідники процесів становлення віртуальних університетів у національних системах освіти

стверджують, що їхнє становлення було ініційовано більше ста років тому: «Ще у XIX ст. відділи кореспонденції, додаткові підрозділи університетів, а також орієнтовані на дистанційну освіту університети відкрили свої двері широкому спектру клієнтів, які з тих чи інших причин не могли безпосередньо відвідувати заняття, залишившись поза традиційними університетами. Цільова аудиторія, навчаючись за допомогою дистанційної освіти, розумілась як окрема, особлива, зазвичай, старша когорта у класичних університетах, як студенти, що отримали «другий шанс» з тих чи інших причин. Сьогодні ж, мільйони людей, традиційні студенти та працюючі дорослі, навчаються з використанням дистанційних методів навчання з безлічі причин та задля безлічі цілей» [6, с. 487].

Отже, хотілося б зазначити, що віртуальний університет є не стільки університетом, що зазнав трансформацій під тиском розвитку технологій, скільки відкриттям, покликанням забезпечити невід'ємні права людини на освіту. У сучасному постіндустріальному суспільстві небувалої актуальності набули так звані постматеріальні цінності (самореалізація, свобода, гендерна рівність тощо), в результаті чого освіта вимушена робити кроки щодо забезпечення максимальних можливостей для отримання бажаної освіти людиною незалежно від фізичних можливостей, відстані тощо. І віртуальний університет виглядає соціальним феноменом, здатним задовольнити зазначені потреби сучасного людства.

Проте, ми також намагаємось бути об'єктивними у оцінці потенціалу комп'ютерних засобів організації освіти та всебічно розглядати досліджувані феномени, штучно не дистанціюючись від потенційних загроз. Ми поділяємо оптимізм щодо утилітарного значенню віртуальних технологій в освіті, проте розуміємо, що університет як особливе середовище для комунікації, трансляції специфічного академічного знання та життєвого досвіду, повноцінно не може бути повністю замінений системою віртуальних освітніх практик [3, с. 235]. Дійсно, існує загроза зниження якості навчання шляхом мінімізації безпосереднього контакту між викладачем та студентом, адже освіта є особливою сферою, у якій досвід інтерсуб'єктної взаємодії є надзвичайно важливим. Разом із тим, ми поділяємо підхід, згідно якого конструктивний пошук шляхів імплементації ідей віртуальної освіти не повинен сходити на рівень «демонізації» технологій, а обґрунтування їхньої доцільності чи недоцільності носило би неупереджений характер [3, с. 234].

Також, на нашу думку, варто прийняти до відома наступний аспект: для студента цінність навчання полягає у реалізації свого внутрішнього інтересу до вивчення тих чи інших відомостей шляхом творчого та не завжди легкого дослідницького шляху та інтелектуального напруження. Саме такі знання потенційно можуть бути включені до структури особистості, вони мають індивідуальну траєкторію отримання та особливий досвід засвоєння. Разом із тим, віртуальні університети можуть надмірно захопитись ідеєю зручності та легкості отримання знань, пошуку ефективних шляхів «монетизації» освіти тощо, які можуть ініціювати складні виклики. До того ж, стандартизація, процедурність надання освітніх послуг та мінімізація комунікативного простору, створює загрози і для викладачів, вступаючи у суперечність із ідеєю академічної свободи викладання, яка є фундаментальною складовою педагогічного процесу у традиційних університетах.

На наше тверде переконання, саме філософські та педагогічні аспекти віртуальних технологій у вищій освіті є актуальнішими за дебати довкола розвитку технологічних

компонентів: чи не втрапить освіта свою гуманістичну спрямованість завдяки комп'ютерній опосередкованості; чи не перетвориться таке складне соціокультурне явище як освіта на суху трансляцію знань тощо. Одне можна сказати напевно – фундаментальні зміни у онтології університетів спричинять низку складних трансформацій, які мають поставати об'єктом уваги філософів освіти, адже саме ця галузь філософського знання має методологічний потенціал для аналітики футурологічного характеру, оцінки співмірності модернізаційних кроків духу сучасної епохи та духу епохи, що чекає людство попереду. Не менш важливо, щоб застарілі педагогічні підходи та зміст освіти не отримали «реінкарнації» в умовах дистанційної освіти, щоб не відбувся у віртуальне освітнє середовище переніс підходів, які вже втратили свою актуальність, щоб важливі зміни стосувались не лише зміни технологічних засобів передачі інформації [3, с. 238].

Дискусія щодо гуманістичної, світоглядної ролі освіти набуває особливого звучання в контексті дискусій щодо втрат віртуальної освіти саме в контексті викладання гуманітарних дисциплін, в яких роль безпосереднього спілкування є особливо важливою. З цього приводу К. Едвардс, відомий дослідник суперечностей між класичною ідеєю університету та віртуальними, зазначає наступне: більшість дискусій щодо віртуальної вищої освіти виникає в контексті технічних, професійних, природничих та соціальних дисциплін, а у меншому ступеню, у контексті гуманітарних дисциплін, разом із тим, саме гуманітарії ініціюють дискусії щодо загроз традиційними цінностям університетів, актуалізують проблеми, що виникають при обґрунтуванні співвідношення самостійної роботи та безпосередньої комунікації із викладачем [5, с. 604].

Отже, маємо підстави перейти до формулювання висновків щодо потенціалу віртуального університету в якості стратегії, згідно якої може відбуватись модернізація сфери вищої освіти в умовах подальшого розгортання інформаційного суспільства. Нами були продемонстровані протиріччя між традиційним університетом та віртуальним університетом, який кидає виклики майже тисячолітній історії утвердження зазначеного соціокультурного феномену. Зазначені протиріччя між традиційною моделлю університету та віртуальною моделлю раціонально вирішуються шляхом впровадження ідей змішаної освіти (blended education), яка уособлює собою теоретично виважений синтез традиції та інновації у освіті. На нашу думку, виправданим виглядає твердження, що у найближчі роки чи навіть десятиріччя ми будемо свідками подальшого розмивання межі між віртуальними та традиційними університетами у відповідь на нові соціокультурні та, не менш важливо, ринкові запити.

Список використаних джерел

1. Друкер П.Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества: Пер. с англ. / П.Ф. Друкер – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 336 с.
2. Инглхарт Р. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития / Р. Инглхарт, К. Вельцель – М.: Новое издательство, 2011. – 464 с.
3. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д.Б. Свириденко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
4. Depover C. Developing countries in the e-learning era / C. Depover, F. Orivel. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002180/218002e.pdf>
5. Edwards K. Virtual Versus Classical Universities: Liberal Arts and Humanities / Kenneth Edwards // Higher Education in Europe. – 2001. – Vol. 26. – No. 4. – pp. 603-607.
6. Guri-Rosenblit S. Virtual Universities: Current Models and Future Trends / Sarah Guri-Rosenblit // Higher Education in Europe. – 2001. – Vol. 26. – No. 4. – pp. 487-499.

7. Hauser B. Practising virtual action learning at university / Bernhard Hauser // *Action Learning: Research and Practice*. – 2010. – Vol.7. – No.2. – pp. 229-235.

8. Rethinking What a «Traditional» College Education Entails: Five Misconceptions About the Online Learning Experience – [Elektronniy resurs]. – Режим доступу: http://www.huffingtonpost.com/tracy-lorenz/rethinking-what-a-traditi_b_5571263.html

9. Svyrydenko D. Globalization as a factor of academic mobility processes expanding // *Philosophy and Cosmology* – Kyiv, 2015. – Vol.14 – pp. 223-235.

References

1. Druker P.F. Epokha razryva: orieryntiry dlya nashego menyayushchegosya obshchestva: Per. s angl. / P.F. Druker – M.: OOO «I.D. Vil'yams», 2007. – 336 s.

2. Inglehart R. Modernizatsiya, kul'turnyye izmeneniya i demokratiya: Posledovatel'nost' chelovecheskogo razvitiya / R. Inglehart, K. Vel'tsel. – M.: Novoye izdatel'stvo, 2011. – 464 s.

3. Svyrydenko D.B. Akademychna mobil'nist': vidpovid' na vikliki globalizatsii: monografiya / D.B. Sviridenko. – K.: Vid-vo NPU imeni M.P.Dragomanova, 2014. – 279 s.

4. Depover C. Developing countries in the e-learning era / C. Depover, F. Orivel. – [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002180/218002e.pdf>

5. Edwards K. Virtual Versus Classical Universities: Liberal Arts and Humanities / Kenneth Edwards // *Higher Education in Europe*. – 2001. – Vol. 26. – No. 4. – pp. 603-607.

6. Guri-Rosenblit S. Virtual Universities: Current Models and Future Trends / Sarah Guri-Rosenblit // *Higher Education in Europe*. – 2001. – Vol. 26. – No. 4. – pp. 487-499.

7. Hauser B. Practising virtual action learning at university / Bernhard Hauser // *Action Learning: Research and Practice*. – 2010. – Vol.7. – No.2. – pp. 229-235.

8. Rethinking What a «Traditional» College Education Entails: Five Misconceptions About the Online Learning Experience – [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.huffingtonpost.com/tracy-lorenz/rethinking-what-a-traditi_b_5571263.html

9. Svyrydenko D. Globalization as a factor of academic mobility processes expanding // *Philosophy and Cosmology* – Kyiv, 2015. – Vol.14 – pp. 223-235.

Zou Chengzhang, graduate student of social philosophy and philosophy of education, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine), gaokiyiv@gmail.com

Virtual University As a Strategy of Higher Education Development at Informational Society.

This article estimates the virtual university as a theoretical concept and practice of realization of modernization steps in the field of higher education in the context of the challenges formulated before the formation of the modern information society. The author demonstrates the prospects of virtual technologies in education and provides the explication of potential dangers that may arise in the context of the revision of the idea of the university at the beginning of the third millennium. The author underlines the potential of futures researches at the field of philosophy of education which can provide theoretical justification to further implement the idea of virtual university.

Keywords: virtual university, information society, globalization, higher education, distance education, blended education, modernization of higher education, the idea of university.

Цзоу Ченчжан, аспірант кафедри соціальної філософії та філософії освіти, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна), gaokiyiv@gmail.com

Виртуальний університет як стратегія розвитку вищого освіти в інформаційному суспільстві.

В статті проводиться оцінка віртуального університету як теоретичного концепта та практики реалізації модернізаційних кроків в області вищого освіти в контексті викликів, які формулює перед освітою сучасне інформаційне суспільство. Автор демонструє перспективи використання віртуальних технологій в освіті, а також здійснює експлікацію потенціальних небезпек, які можуть виникати в контексті ревізії ідеї університету в наші часи, підкреслюючи потенціал футурологічних досліджень в області філософії освіти, здатних надати теоретичну обґрунтованість подальшій реалізації ідеї віртуального університету.

Ключові слова: віртуальний університет, інформаційне суспільство, глобалізація, вище освіта, дистанційне освіта, змішане освіта, модернізація вищого освіти, ідея університету.

* * *

УДК 140.8

Шиндаулова Р. Б.,
кандидат педагогічних наук,
доцент, Казахська національна
консерваторія ім. Курмангазі
(Алмати, Республіка Казахстан),
sharabana1@mail.ru

ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВАНИЯ НООГУМАНИСТИЧЕСКОЙ ПЕДАГОГИКИ КАК СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЭПОХИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В статье анализируются парадигмальные основы ноогуманитической педагогики, которая интерпретируется в качестве новой тенденции в современном высшем образовании. Вызовы современности требуют новых мировоззренческих ориентиров, и именно мировоззренческий концепт ноогуанизма направлен на гармонизацию взаимодействия социоприродных систем, выработку адекватных воззрений и ценностных ориентаций у молодого поколения. Автор анализирует современные стратегии развития образования (ноосферная, гуманистическая и т.д.), содержательным переосмыслением которых выступает ноогуманитическая педагогика. В результате обосновывается потенциал ее интерпретации в качестве стратегии развития высшего образования эпохи глобализации.

Ключевые слова: ноогуманитическая педагогика, образовательная парадигма, ноосферная образовательная стратегия, гуманистическая стратегия.

(стаття друкується мовою оригіналу)

В соответствии со значением понятия «парадигма», интерпретируемым в методологии науки как определенный этап развития науки, позволяющий исследователям работать в неких предзаданных рамках, очерченных фундаментальными открытиями, становящаяся ноогуманитическая педагогика также аккумулировала в себе черты образовательных парадигм ноосферно-экологической, гуманистической направленности, обретших устойчивое и актуальное значение в современной педагогике.

Следует отметить, что современные реалии, связанные с системными кризисами в экономике, экологии, духовно-социальной жизни общества, - обуславливают необходимость пересмотра мировоззренческих ориентиров и ценностей у индивида и в общественном сознании. Дух эпохи, разворачивающийся в контексте сложных глобализационных процессов, формулирует сложные вызовы образовательным системам в масштабах всей планеты: осью современных социокультурных трансформаций является глобализация, которая старается реализовать идею интеграции экономик и культур в единую систему, используя возможности отдельных государств.

В этом контексте, глубокая теоретическая, в том числе с использованием подходов философии образования, проработка глобальной повестки дня в образовании будет способствовать тому, чтобы реформы, которые реализуются в отечественных вузах, способствовали вхождению нашей страны в глобальное образовательное пространство на условиях полноправного участника и стратегического партнера, что трудно будет обеспечить, не прояснив ряд проблемных аспектов развертывания процессов глобализации образования, которые мы наблюдали во второй половине XX – начале XXI века [11, с. 224].

Развитие образовательных систем по аналогии разворачивается в координатах бинарной оппозиции «национальное-глобальное», актуализируя философско-образовательные исследования в данном контексте. В